

Bava Metzia (Mishnah 58b)

כך אונאה בדברים — Just as there is *ona'ah* in buying and selling, — so there is *ona'ah* with words.

The Mishnah cites several examples of verbal wrongdoing:

והוא — One should not say to someone, "How much is this item?" — אם היה בעל תשובה — If someone was a penitent, — לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים — one should not say to him, "Remember your past deeds." — אם הוא בן גרים — If someone was descended from *geirim*, — לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך — one should not say to him, "Remember the deeds of your forefathers."

Bava Metzia (Gemara 58b)

The Torah states — "ולא תונו איש את-עמיתו" — The Rabbis taught in a Baraisa: — *The pasuk* — בִּאוֹנָאֵת דְּבָרִים הַכְּתוּב מִדְּבָר — You say [that it is] referring to verbal *ona'ah*. — אתה אומר באונאת דברים — But perhaps it refers only to *ona'ah* involving money. — או אינו אלא באונאת קמון — When [the earlier *pasuk*] states (ibid 25:14): *If you sell anything to your fellow, or you buy [anything] from the hand of your fellow, one man shall not wrong his brother;* — הרי אונאת קמון אמור — לא תונו איש את-עמיתו" — How, then, do I explain, *A man shall not wrong his fellow?* — It must refer to verbal *ona'ah*...

The Baraisa continues:

— If donkey drivers were seeking grain from someone to transport, — לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה — he should not say to them, "go to so-and-so who is selling grain," — when he knows that [this person] never sold grain in his life. — רבי יהודה אומר — A person should not even eye merchandise when he does not have money with him.

Pesachim (112b)

The Gemara states R' Yishmael the son of R' Yose's second instruction to Rabbi:

— And do not stand near the merchandise, as if you are interested in buying it, when you have no money.

Choshen Mishpat (228:4)

לא יאמר בכמה אתה רוצה ליתן חפץ — How is there *ona'ah* with words? — כיצד הוא אונאת דברים — One should not say, "How much do you want for this object," — והוא אינו רוצה לקנותו — and he actually does not want to purchase it.

ויקרא (כה, יד) - וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו.
ויקרא (כה, יז) - ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

בבא מציעא (נה:)- אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו (ויקרא כה) ויראת מאלקיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלקיך. ורבי אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון.
חזון יחזקאל (הובא בנתיב יושר עמ' רלב) - אף שמרצהו אחר כך בדברים, אין זה מרפא את צערו על ידי שהקניטו אז, היינו אף דמחל לו חבירו המחילה הועילה שלא יענש על ידו אבל הצער זה דבר שקיים ואין יכול למוחקו.

ספר החינוך (מצוה של"ח) - וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חירוף לבני אדם כי התורה הקפידה הרבה באונאת דברים לפי שהוא דבר קשה ללב הבריות... ואפילו בקטנים ראוי להזהר שלא להכאיבן בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר.

חובת השמירה (מאת החפץ חיים יב:) - ונראה דגם בכתב או ברמז שייך האיסור דאונאת דברים אם כוננו לצער.

בכמה חפץ זה

רשב"ם (פסחים קיב:)- נמצא מפסידו חנם, משום שלא יקנו אחר מאחר שאתה מהפך בו.
מאירי (ב"מ) ואפילו לא היה אדם שם, מכל מקום הוא מטריחו ומצער, שחשב למכור ולא מכר.
ספר החינוך (מצוה של"ח) - שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם.
ספר חסידים (תתרטט) - כשם שאסור לעמוד על המקח בשעה שאין לו דמים, כך אסור להראות שרוצה למכור חפצו בשעה שאינו רוצה למכרו.
חובת השמירה (יב.) - שמאנהו ומטריחו בדברים חנם.

חובת השמירה (יב. בהג"ה) - בשלחן ערוך לא העתיק דברי ר' יהודה ורק דין המשנה והוא אינו רוצה ליקח, ואפשר דסבירא ליה דדין אחד הוא דכיון שאין לו מעות אינו רוצה ליקח, ואפשר דסבירא ליה דדברי ר' יהודה הוא אף כשרוצה ליקח רק כיון דאין לו דמים עכשיו ולו ידע המוכר מזה לא היה מדבר עמו ולפיכך הוא גם כן בכלל אונאה, וחכמים פליגי עליו בזה... אכן בתורת כהנים ובתוספתא משמע דדין המשנה ור' יהודה אחד הוא דכיון שאין לו דמים אינו רוצה ליקח... ולפי זה ברוצה ליקח אף שאין לו דמים יש לומר דאין איסור כלל אף לר' יהודה, שישתדל להשיג דמים.

פתחי חושן (טו, סקט"ז) - ונראה פשוט שאם בדעתו לקנות ומסבב בכמה חניות לשאול מחיר החפץ, אין בזה איסור שזהו דרך משה ומתן, והרי אם ימצא שאצל זה זול יותר יחזור לקנות אצלו. [וכן כותב נתיב יושר עמ' רלה].

אמרי יעקב (על פי השלחן ערוך הרב ב, כח) - זה שייך דוקא היכא שהוא עומד על המקח ומטריח את המוכר, ואז אם אינו קונה ממנו יש לו צער שהטריח אותו, אבל אם אדם רוצה לדעת כמה שווי של איזה חפץ, ונכנס לחנות לשאול את מחירו מבלי להכנס למשא ומתן ולעמוד על המקח, דבזה יש מקום להתיר. [אבל דבריו לא כל כך פשוטים].

פתחי חושן (טו, סקט"ז) - נסתפקתי במי שרוצה למכור ביתו או שדהו והמצרן רוצה לקנותו והמוכר טוען שאינו יכול לקבוע מחירו, שיתכן שאם יפרסם שרוצה למכור ימצא מי שישלם מחיר גובה, והמצרן מוכן לשלם לפי ההצעה היותר גבוהה, אם מותר לפרסם ולהטריח קונים כשידוע שלא ימכור רק למצרן.